

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponta, péntek és vasárnap kivételével.

Közlönyárak:
Helyben és postán küldve
Egy évre . . . 10 fr.-kr.
Fél évre . . . 5 fr.
Három hónapra . . . 3 fr.
Egyre kevesebb a kifizetés.

Előfizetési helyben:
TALPÉNYI K. LAJOS könyv-kereskedésében és a kiadói hivatalban KUTASI IMRE könyvszárműveiben a postaküldvény útján.

Hirdetési díj:
Egy sorban hat sorra 6 kr.
Nagyobb terjedelmű és több napra szóló hirdetések áru szerint a legolcsóbb árat vételek fel.
Helyi díj minden kiadás nélkül.
Hirdetési díj a hirdetés megkezdésétől számított.
Hirdetési díj a hirdetés megkezdésétől számított.
Hirdetési díj a hirdetés megkezdésétől számított.

Hadilábon.

Magyarország hercegprímása és kultuszminisztere hadi lábon állanak egymással.

Melyik lesz erősebb a két csatározó fél közül, e pillanatban még alig lehetne megmondani.

Magyarország kultuszminisztere, kezében a törvénykönyvekkel — érvényt akar szerezni az ezen törvényekben kifejezésre jutott állami akaratnak.

A hercegprímás szintén törvényekre utal, az egyház törvényeire.

Ugy látszik: ez a kétrészes törvény nem egyeztethető össze egymással, mert akkor nem volna hadviselés állam és egyház között saját törvények fensőbbisége és hatályosságáért.

Állam és egyház külön törvényeknek hódoltak. Volt idő, a mikor az egyházi törvények fensőbbiségét maga az állam is elismerte. Csak hogy akkor Magyarország tulajdonképpen egyházi állam volt, a mint-hogy majd mindenik európai állam meghajolt az egyházi törvények közkötelező ereje előtt abban a korszakban, a midőn Európában a római szentszék birtokosa volt az elismert legnagyobb hatalmasság.

A magyar állam a jogállamokat megillető korlátlan hatalmi körben mind e napig meghagyott az egyház illetékes hatóságainak birtokában olyan szabadságokat, a melyek bizonyos érdekek körül olykor az állami törvények rendelkezéseivel ellentétben állottak.

A magyarországi r. kath. egyház sok tekintetben olyan kivételes kedvezmények élvezetében van, a melyek más államokban már az állam hatalmi körébe vonattak be, s tán éppen az állam eme az egyházi hatalommal szemben tanúsított türelmes-ségének tulajdonítható az, hogy igen sok esetben maga az állam mondott le olynemű jogok gyakorlásáról, a melyek pedig őt illetik.

Ennek a türelmességi politikának következménye az, hogy Magyarországon az egyházi és világi hatalom bizonyos érdekek körül, habár szerény formákban is, de hadat kénytelen viselni.

Itt nem hadviselés az is, melyet Magyarország hercegprímása és az államkormány egyik tagja, a kultuszminiszter manapság folytatnak.

A kultuszminiszter az érvényes és közkötelező törvények alapján rendelkezleg akar intézkedni az egyházi hatóságoknál a vegyes házasságból származó gyermekek keresztelése és anyakönyvezése tárgyában.

A hercegprímás pedig a püspöki kar elhatározására utalva, arra kéri a minisztert, hogy az ezen irányban kiadni szándékolt rendeletét vonja vissza, mert ezen rendeletnek gyakorlati alkalmazása végkövetkezéseiben éppen azt a vallási békét veszélyeztetné, a melyet pedig megóvni és biztosítani lett volna czélja ama rendeletnek.

Mit akar tulajdonképpen a kultuszminiszter?

Azt akarja, hogy az állam törvényeit az egyházi hatóságok is respektálják.

A hercegprímás pedig az államkormány eme törekvésével szemben óvat emel az egyházi törvények s a pápai főhatóság védelmében.

A hercegprímás kijelenti, hogy ezen kormányi rendelettel szemben kénytelen volna arra utasítani a papságot, hogy az egyház parancsait megtartani vonakodó hívekkel egy bányák, a mint azt az egyházi törvények előírják.

A hercegprímás még egyebekben kiutal arra is, hogy ama törvény, melyek a czélba vett rendelettel a kultusz-

miniszter érvényt akar szerezni — igazságtalan és sérelmes az egyházra nézve.

Más szóval a hercegprímás nem hajlandó a papságot annak beismerésére szorítani, hogy a mi szentesített törvény, az — ha esetleg egyházi érdeket sérelmesen érint — kötelező volna a papságra.

Ez egyszerűen felbátorítás a törvény iránti engedelmességre; egyszerűen tagadása az országos törvények közkötelező erejének és egyetemes érvényének.

Mint-hogy pedig ebben sokkal nagyobb veszedelem rejlik az állam s annak egyetemes akaratára, mint a mind származhatik a kultuszminiszter czélba vett rendeletéből az egyházi érdekekre nézve — méltó kiváncsisággal várhatjuk, hogy a kultuszminiszter által kibocsátani szándékolt rendelet által már előre is provokált eme közdelemből az egyház, vagy pedig az állam kerül-e ki győztesen?

Országgyűlés.

A képviselőház ülése május 5-én. A királyi táblákert küzdő városok jeleket meg tegnap a képviselőházi porondon, éppen úgy, mint mikor a görög városok Homer böcsője fölött vitáztak. Farkas Miksa valodi melegsége előadott beszédében szíla Arad mellett es beszede — a kormánypartot kivéve, — mindentűnt mely hatást tett. Nem kevésbé hatatosan szökölt Bujánovics Sándor Eperjes mellett Kassával szemben. Gaal Jenő (pecskai) a hídeg és aiafos ervek egész seregét vitte harczba Arad mellett; eibenben Fábiny Teofil, a ki Sopron mellett szólak fel, oly eimes fordulattal otdotta meg feladatát, hogy egyszerre fogadta el az eredeti javaslatot is és megis bele tudta vorni a végvet, hogy Sopron is kapjon királyi táblát. Varsányi Károlyi Szombathely mellett tört lándzsát; eibenben Jókai Mor Kassát s Ziskai Győrt védelmezte, ambar hogy komoly veszély nem fenyegette egyiket sem. — Ezuán következett Polonyai Géza felszólalása és egyuttal válasza Szilágyi Dezsőnek szombati beszédére. Arra, a mit Szilágyi a multkor gyanúsításnak vett tőle, határozottan kijelentette, hogy nem akart gyanúsítás lenni és ezt meg is magyarázta.

Szilágyi Dezső, habár már 2 óra fele járt az idő, azonnai felelt Polonyinak, Szilágyi teljesen uralkodott idegein és nyilatkozatainak érteke és jelentőségében partkülönbség nélkül meg tudta találni az elismerést.

Az ülés végén az a trefas incidens történt, hogy Tisza Káman személyes kérdésben szólak fel, kijelentve, hogy az a „nagy multai biro politikus”, kit Polonyi emittett, s kire neveze Szilágyi azt jegyzé meg, hogy „nem sok jövője lehet” — nem ó volt; mert ó nem mondta, hanem csak hallotta azt másról, a mit Polonyi adomaként hozott elő. A képviselőház nagyon jól mulatott az egész incidensen és kivált akkor, a mikor Tisza beszede alatt ismét közbeszólas történt, csak-hogy a közbeszólas nem Károlyi Gabor volt, hanem — Roszner Ervin.

Tanügy.

II.
(Kiss József tanfelügyelő jelentése Debreczen sz. kir. város 1888/89. iskolai évi népoktatási állapotáról.)

Nem kisebb gondnal és részletességgel, mint a Hajdúvármegye népoktatásügyéről szóló, általunk már ismertetett jelentés, van összeállítva a Debreczen város népoktatás ügyéről szóló kir. tanfelügyelői jelentés is, melyet a következőkben ismertetünk:

Debreczen sz. kir. városban a mult iskolai évben elemi iskola volt összesen 26, melyekben 73 tanerő működött, kik közül rendes volt 72, segéd 1, képesített 72, nem képesített 1. Egész gárdát kepez tehát a debr. népoktatásügy bajnokainak a száma.

Az elemi iskolák közül ev. ref. vallású 17, róm. kath. 2, ágost. evang. 2, izr. vall. 2, községi vegyes iskola 2, kormányilag engedélyezett magán elemi leányiskola 1.

Ismétlő iskolák: ev. ref. vallású 11, róm. kath. 1, községi tanyai iskoláknál vegyes 14.

Felsőbb leányiskola: a ref. egyház 8 osztályos és egy varróiskolával berendezett, minden tekintetben kitűnő leánynevelő intézetnek felsőbb 4 osztálya.

Alsófokú ipartanoda: községi jellegű volt 1, még pedig esti iskolában 3 reades és egy előkészítő, összesen 4 osztályos; a rajz-iskolában pedig 3 osztály.

Szakiskolák: 1, Ev. ref. tanító

képezde, 8 tanárral és 106 növendékkel. 2., Kereskedelmi akadémia, 13 tanárral és 156 növendékkel. Utóbbihoz tartozik az alsó fokú kereskedelmi iskola is, melyet 139 kereskedő gyakorlók látogatott.

Humanitárius intézetek: 2 kisdudó, 1 gyermekkert és 2 árvaház. A város kisdudójába járt 425 gyermek, a ref. egyház ispotályi kisdudójába pedig 96. (A kisdudóknál ezen csekély száma szegénységi bizonyítványra a nagy Debreczennek!) A Fröbel-egylet gyermek kertjébe 77 gyermek járt. A róm. kath. árvaházban (Theresianum) neveltetett 46 árva, a nőegyleti árvaházban pedig 15. (Az árvaházak szaporítása is ráuk ferne!)

Összesen volt tehát Debreczenben 30 reades és 14 ismétlő, vagyis 44 iskola és filantropikus intézet, melyeknek 87 tanteremben 129 egyen foglalkozott a tanítással, neveléssel és kis gyermekek ápolásával.

Tanulótelek száma: ev. ref. vallású 5807, róm. kath. 933, gör. kath. 36, gör. kel. ág. evang. 95, izr. vallású 692, együtt: 7569.

A 6—12 évesek közül elemi iskolába járt 4539, közepetudóba 306, azaz összesen 4845, — ezek közül vidéki volt 146, — így a helybeli illetőségnek száma: 4699. A 13—15 évesek közül ismétlő, — felső nép., — alsó fokú ipar — és középiskolákba járt 2919, — azaz az összes iskolákba járt 7764 növendék. E számból levonva a vidékieket, továbbá az ipar — és kereskedelmi iskolába járt 15 éven felüli növendékeket, azaz 1276 növendéket: a helybeli illetőségű 6—12 és 13—15 éves tanulótelek közül iskolába járt 6488 növendék.

A helybeli illetőségű 6—12 és 13—15 éves tanulótelek közül iskolába nem járt 1081, kik a 18 mértföld terjedelmű határon szetszorra és legtöbb esetben egymástól nagy távolságra levő tanyákon aknak, kiknek számára szükséges tanyai iskolák felállítására eventenk folytonosan felkeri és sürgeti a kir. tanfelügyelő a városi hatóságot.

Az iskolába lejáro gyermekeket tekintve, legkedvezőbb Debreczenben az arány a róm. katolikusoknál, ezeket követik az ág. evau. zsidók, ezeket a zsidók, majd az ev. ref. vallásúak, végül a gör. keletiek és gör. kat. holicusok jónak.

Az összes kiadás, mely a felsorolt intézetekre tetetett, 115,728 frt 41 kr-ra ragott. Ezen összegből a város által fedeztetett 37,215 frt 47 kr. A ref. elemi és felsőbb leányiskolákra fordított kiadás 56,888 frt, tehát az összes kiadásoknak csaknem fele.

Az iskolába járó növendékek száma — a megelőző évnéz képest — 250-el szaporodott. Az elemi iskolákban az oktatás sikerét és eredményét nem k mértékben mozdította elő a tanítók lelkiismeretes és buzgó működése mellett, azoknak jó taneszközökkel általában véve gazdagon való felszerelése.

Az iskolai takarékpénztárak száma, különösen az ev. ref. iskolákban, növekedik. Ezek közül 13 iskolában 390 növendék 591 frt 33 kr-t takarított meg.

A kir. tanfelügyelő ur a városban és a város határában levő iskolákban az ev folyamán 218 látogatást tett.

A jelentés végül a legfőbb hiányokra mutat rá.

E hiányok közül némelyek — a városi közgyűlés határozata folytán — valószínűleg nem sokra pótolva lesznek, — de a pusztai iskolák felépítése, mely a legégetőbb szükség, még mindig nincs komolyan terbe véve.

Az Oadód, Ebes, Szepes, Etep és Kőszegszeg pusztákban 800 tanköteles gyermek nő fel iskolázásra nélkül. Micsoda veszedelmes elem származhatik ezekből, ha az iskola adataiban nem részesülhetnek?! Itt állandó iskolákat, részint pedig vándortanítókat kell létesíteni, még pedig mielőbb, hogy a pusztai nép az elzüléstől megmentessék!

Szorgalmazza továbbá a tanfelügyelő ur 4 kisdudóknak létesítését s továbbá községi polgári fiu- vagy leányiskolának felállítását. Mind olyan kívánalmak, melyeknek sürős teljesítése Debreczen város érdeke és kötelessége!

A földési uzsora-per.

A tegnap délutáni tárgyalás érdeket már a vád- és védelem közötti előcsatározások is emelték. Szomráky egy beregszászi fogolytársra az ottani kir. ügyészségnél jelentést tett arról, hogy az mit beszélt neki a Weinberger-fele ügyről. E t v ö s Károly az ezen jelentésről felvett ügyészségi jegyzőkönyv szerzését követelte, a mire Dr. Kuszka a vádhatóság képviselője olyan kijelentést tett, mely szerint az ügyészség a hozzá szolgálati uton jutott jelentések kiadását általában véve

megtagadhatná. Ez aztán alkalmat adott Eöt-vösnek, hogy rövid felszólalásában egy kis előzetlétől szolgáljon a maga hatalmas ekeszólásával, midőn az „ö Felsége a király nevében” folyó igazságszolgáltatás mindenhatóságát fejtegette, a melyly szemben egy az ügyre tartozó bárnikeát de hivatalos uton birtokába jutott okiratot a kir. ügyészség az itélő bíróságnak feltétlenül rendelkezésére bocsátani köteles. Ez a kis konfliktus aztán a vádhatóság képviselőjének szeretetreméltó előkegyességével nyert megoldást, a ki rögtön kijelentette, hogy a kérdéses iratnak a jelen ügyre vonatkozó részét magánuton bárnikeát szivesen közli a védelemmel s pár percz alatt azt csakugyan előkerítette, még pedig hiteles másolatban, a mi arra mutat, hogy a védelem ezen kívánságára a közzvádó is előre el volt készelve. Eöt-vös fötörkévese különben tegnap is, ma is az volt, hogy a Szomráky beismerésének a megbizhatóságát lehetőleg gyengítse. Így Sonnewirth tanu — a ki azt vallja, hogy az „Európa” külön szobájának a kulcslyukán át látta, mikor Weinberger Szomrákny egy nagy csomó bankót leszámlált, ugyancsak megforgatta keresztkérdéseivel.

Ugy a tegnap délutáni, mint a ma délelőtti tárgyalásnak kiválóan érdekes jelenséget képezte az a nézetünk szerint merőben helytelen felfogás, melyet Szomráky védője azáltal tanúsított, hogy egy személyben védői és közzvádói hivatást akart betölteni. Az ő védenéze amugy is teljes beösmérésben van a védőnek nem szabad hivatása magaslátáról annak a vádlottnak állásponjtára leszállani, a ki beösmérésének a büntetés kimérésével szemben való értékét a vádlott-társá elleni — s az ő szemponjtából lehet, hogy indokolt — gyűlölet folytonos manifestációjával akarja fokozni. Szomráky tetszése s a maga morális szíriat azathatja el Weinberget, de a Szomráky védője, a Weinberger elleni vád képviselőt csak hagyja a közzvádó kezében, a hol az ugyan jó kézbén van.

A hatáskörök ezen összetévesztése — világosabban szólva a védői hatáskör ezen tullepése hozta meg aztán ószinte sajnálkozásunkra azokat a rendentartásokat, melyeket Szomráky védőjének hatalmas collegjától — a ki azonban ezen magatartással szemben még úgy is nem mindennapi mersekklet mutat — sőt még Weinberger Mihálytól is zsebre kellett vágni a védői méltóság nem valami nagy diszére.

Szomráky t. védője és az egyik tanu Sorger József között meg valósággal kínos jelenet fejlődött ki és az előbbi heve annyira elragadta, hogy ügyvéd társát minden áron vallomásra akarta kényszeríteni volt fele ellen s indulata hevében azt is elfeledte, hogy Sorger urra ő hivatkozott, nem pedig Weinberger, a kiről tévesen azt állította, hogy volt ügyvédje kihallgatását ő maga vádlott kérte. Ezen egyáltalán mindenki előtt méltó megütözést keltett jelenetnek a törvényszék azzal vetett végett, hogy igen helyesen ki-mondotta, miké az ügyvéd az olyan körülményekre vonatkozó vallomást, a melyek felének ártalmára lehetnek, saját akaratából feltétlenül és mindig megtagadhatja.

A Szomráky-ügyre vonatkozó bizonyítási eljárás ma delig befjezetetven, a délutáni üte-sen a multkori végtárgyalás olvastatik fel s annak kapcsán az uzsora-ügyre vonatkozólag netalán szakszövegnek mutatkozó pótlások eszközöltetnek.

A tárgyalásról szóló tudósításunkat a következőkben folytatjuk:
(Első nap. A délelőtti tárgyalás folytatása.)
Weinberger ismét írásban akarja vallomását fölolvanni.
Dr. Károly: Hát előre tudta, hogy mit fog Sz. mondani!
Kérem tek. törvényszék a felolvasást megengedni.
E l n ö k: megtagadja s kéri: igaz hogy a Hungáriában légyottot adtak egymásnak?

V. Igaz, hogy találkoztunk, de csak véletlenül, a hol nekem Sz. felajánlotta szolgálatait, mit én köszönettel fogadtam.

Elnök: Hát az Európában?

V. Ott is. Külön szobába Sz. hivatott azzal, hogy valami nagyon fontos mandati valója van. Én bementem s elmondta, hogy egy D a j k a nevű ember feljelentést tett ellenem.

E. Péntz nem adott neki?

V. Egy forintot kért tőlem, de nem adtam neki egy fityinget sem.

E. A kis-uj-utczán nem találkozott vele?

V. Nem.

E. Hát Földesen nem volt nála?

V. Eljött hozzám a szobába, de én mindjárt kidobtam.

E. Sorger ügyvédnél nem adott neki pénzt?

V. Nem, soha, egyébiránt arra, hogy a Sorger jelenlétében adott-e vagy nem, erre nem emlékszik.

E. Hát Márkus által?

V. Igen, de úgy, hogy M. rábeszélte, hogy a zsarolásától szabaduljak. Pestről egyszer sürgőnyt kaptam. Én felmentem mindjárt, s M. mondta, hogy bizonyosan Sz. küldte a sürgőnyt, mert mindig járt a nyakára. Ekkor adott át 150 forintot Nagyváradon, így Debreczenben nem adott semmit, sem személyesen, sem Márkus által.

Sz. om r á k y: W. maga utasított Márkus ügyvéd urhoz.

Weinberger: Most jut eszembe, hogy Sorger ügyvéd ur is azt mondta panaszomra, hogy igyekezzem szabadulni tőle, dobja nekik egy pár forintot. Így adtam át Sorger urnak vagy 20 frtot, hogy küldje el Márkusnak, ki aztán Sz.-nak átadhatta. Több pénzt nem adtam neki soha.

E. Hát a könyveket nem adta át önnek Szomráky?

V. Nem.

E. Hát más közlést nem tett önnek a vizsgálóról?

V. Nem.

E. Az bizonyos, hogy e könyvek elvesztek, Szomráky ezeket eltüntette. Kinek érdeké törtenhet ez?

V. A magánvádlóknak.

E. Hát más közlést nem tett önnek levelet Sz.?

V. 4-szer, Földesre Pestről, pénzt kért tőlem, fenyegetve, hogy ha nem adok neki feljelent. Levélben váltót is küldött be, hogy azt irjam alá neki. Mindezeket látta Dr. Ozory István.

E. Hát más közlést nem tett önnek a vizsgálóról?

V. Igaz, egy este 10 órakor, a szobából, másnap ismét, mikor távozni nem akart.

E. Hát más közlést nem tett önnek a vizsgálóról?

V. Igen.

E. Kéri constatálni, hogy W. e kérdésre nézve kihallgatva még nem volt.

Sz. om r á k y e kérdésre vonatkozólag előadja, hogy ez megegyezés szerint történt, hogy azzal aztán menthesse magát, csinált látna volt csak.

Dr. Kardos: Hogy lehet az W. ur, hogy Sorger és Márkus ügyvéd urak azt ajánlották önnek, hogy pénzt adjon, ha ártatlan volt?

Weinberger: Sorger és Márkus csak egy ügyvéd volt, együttesen jártak el; szabadulni akart már Szomrákytól mindkettő.

Dr. Kardos ezután hosszasan kérdézőkodik Weinbergertől, mire E. ö t v ö s felkéri az elnököt, hogy figyelmeztesse Dr. K a r d o s t, hogy legalább egyik kérdésére várja meg a feleletet, mielőtt másik kérdést intéz a vádlotthoz.

Az elnök ezt a figyelmeztetést meg is teszi.

A „DEBRECZEN” TÁRSZÁJA.

A lelkes leánya.

— Regény. —
Irta V. Gaál Karolina.
(Folytatás.)

— Ez a két hamis esküvő, — rebegé. — Nyomorultak, — kiáltá Odón — valljátok be, hogy anyámat ártatlannak hiszitek és azután vátozzatok kastélyunkból. — Kegyelem! Irgalom! — esdett mind a kettő — hiszen minket Hardek vett rá. — Én szívesen megbocsátanék — szölte a grófné — ha ezek megjavulának! — Majd meglássuk! — szölte Odón — és intett a szomszéd szobában levő Mártának, ki készséggel elé jött.

— Ludmilla, — parancsolá Odón — mivel e termekben aludni nem akarunk, azonnal menj az én lakosztályomat számunkra kellőleg berendezni. És egy szóval se fecsegtetek, hogy rajtam túl más is van! A cselédek távoztak.

Odón megcsókola anyja kezét és vigasztalá. Mit érzett a grófné egykori lakában, termekben, leirat nem lehet. Szakadatlanul folytak könnyei.

Odón lakosztályában Márkay fogadta őket, mig Szikliát a betegnek hagyta.

Lénárd felhőltan vándorogott a szobába. Alig hitte, a mit látott, hallott.

Ügyész kérdéseire Weinberger felvilágosításokat ad könyvvezetéséről.

Konrad bíró: Nem emlékszik rá, mikor jelentette fel Szomrákyt, s hogy mikor dobatta ki Szomrákyt?

W. A kidobás után mindjárt feljelentettem.

E. Constatálja, hogy a kidobás 1886. szeptember havában történt.

Ujhelyi bíró: Hát ha kidobta, miért adott neki még Pesten is pénzt Márkus által?

Weinberger: Az ügy fel volt fuja nagyon, nem akartam még jobban bonyolítani, azért fogadtam el Márkus tanácsát.

Ujhelyi bíró: Ki látta ama könyveket?

V. Pércsy Márton és néhai Dr. Sik János.

Ujhelyi bíró: Lásza, Nagy János vizsgáló bírónak nem állott érdekében, hogy a könyvekben rejlő védelmet öntől megvonja.

V. Nem, de Nagy János vizsgálóbíró ur a mennyire értelmes épp oly tubuzgó vizsgáló bíró.

Az ülés ezután d. u. 3 óráig felfüggesztetett.

(Délutáni tárgyalás.)

Az ülés d. u. ¼ órakor újbol megnyitván, elnök jelenti, hogy Márkus Lajos nagyváradi ügyvédnek tavrati uton, Sorger József helybeli ügyvédnek pedig rövid uton való beidézése iránt intézkedett.

Következik a Szomráky-ügyben beidezett tanuk kihallgatása:

Sztokossa Géza, ki Szomrákyval együtt volt Beregszászon bezárva, s most is vizsgálói fogságból kiseretett ide az ügyész azon kérdésére, hogy mi miatt van vad alá helyezve, azt feleli, hogy hülsen kezelesért.

E. ö t v ö s: Mit beszélt önnek Szomráky a közös zárkában?

T a n u: Elbeszélte Weinbergerral való egész összeköttetését. Tanu elmondja azután ugyanazt a történetet, a mit Sz. délelőt elbeszélte, megtoldván azzal, hogy W. Nagy János vizsgálóbíró 10,000 frttal kínálta. Sz. továbbá egy levelet is írt W.-hez, a melyet ő czimzett meg s akart volna közeli kiszabadulása után kézbesíteni. E levele W.-t emlékezteti a köztük fenforgó ügyre s 200 frtot kér W.-tól. Beszél még az 500 frtos váltóról is, mely a Sz. költekezésének eipafáslása akart lenni, s ezt oly szízen tüntette fel Sz., mintha ez összeget anyai örökségere vette volna fel Weinbergertől.

E. ö t v ö s: Mit mondott Sz., honnan tudja ő azt, hogy a vizsgálóbíró W. megakarta vesztegetni?

T a n u: Sz. úgy beszélt el a dolgot, hogy a vizsgálóbíró ezt vele bizalmasan közölte.

E. ö t v ö s: Miket beszélt meg önnek a fogságban Sz.?

T a n u: akkor valami katonaszabadítási ügyről kezdett beszélni, melyben Szomráky szintén részes.

Ügyész közbevetéssel megtagadja ki-vánja, hogy egy más, most még vizsgálói stádiumban levő ügy a jelen tárgyalás keretében bevonassék, mi által esetleg ama vizsgálat sikere is veszélyeztetve volna.

E. ö t v ö s kéri esetleg zart tárgyaláson a tanuak ezen ügy iránti megkezdését is, minthogy a védelemre nézve fontossággal bír annak felderítése, hogy valyon általában igazat beszélt-e Szomráky fogságában, vagy ott is hazudott?

A bíróság rövid tanácskozás után kijelenti, hogy a védelem által feltenni szándékoltt kérdéseket, melyek más ügyre vonatkoznak, feltehetőek nem tartja, mert a jelen ügygel semmi kapcsolatban nincsen annak felderítése, hogy egy más ellene folyamatban

Másnap reggel a gróf megkönyölvé érezte magát; Sziklay a grófnéval tisztelkedett, Márkay pedig Armin grófnál maradt: egyik mindig nála volt.

Ó jó ideje nem aludt annyit, mint az éjjel.

— Képzelve orvos, én almodtam! — Szölte kis idő múlva.

— Mit almodott méltóságod?

— Odón és anyja megjelentek agyam előtt, én sokáig nem láttam őket, mert szememet súlyosan lenyoma a gyeagülés: de suttogásokat hallám. Odón azt mondta: Aiszik atyam, de minden percbeba főlebredhet! Erre nóm suttoga: Oh engedd meg szegény boldogtalant szemlélnem!

Ekkor én felnyitám, bár nagy erőlködéssel szememet; úgy láttam fiamat és anyját, mint most őt; csak hogy az éji lámpa homályba állta őket! Amaz ajtonal tüntek „ei hirtelen, hol én aztán Sziklayval valóban belelept. Nemde, aiom volt orvos?

— Milyennek látta ön neje arcát?

— Hófehérnek! Haja is fehér lett. Öltözéke fekete volt, alakja egyenes, magas, mint fiatal korában. Odón is egészen feketeében volt: arca halvány, és nagyon bus volt, így láttam. Mit jelenthet ez aiom? Ugy remlik elem, mintha valót láttam volna. Igaz, mellettem lehetett Lénárd, ő csak tudna, ha ők valóban itt megjelentek volna!

— De miképpen jelenhethének meg? — kérde Lénárd felve — hisz mindketten meghaltak!

— Nem, nem halt meg — szölte a gróf

volt bűnügyben Sz. igazat mondott-e vagy sem, minthogy ez külön vizsgálat tárgyat képezi.

E. ö t v ö s: honnan tudja, hogy a Sz. által írt levélben az volt, hogy Márkus Lajos aene benne volt? Mikor azt Szomráky maga sem tudta?

T a n u: Én azt Sz.-tól magától tudtam, s vallomásom magam fogalmaztam, úgy, amint azt Sz. írt. Igaz, helyesnek is találta, ez a jegyzőkönyv küldetett ide. Márkust Szomráky úgy emítette előtte, hogy ő tan kérdézősködött valami jeles criminalista után.

E. ö t v ö s: Hol volt reggel óta, s kitől hallotta a Márkus nevet?

T a n u: Én azt már kihallgatásomkor mondtam, de nekem nem moadt senki.

E. ö t v ö s: Nekem feltűnt, hogy tanu olyat tud, a Márkus nevet, a mit Sz. maga sem tudott a szünet előtt.

Sz. om r á k y kijelenti, hogy tudta, de nem akarta megnevezni, mert nem akarta ügyvédi állását blamirozni.

E. ö t v ö s kéri a Sztokossával Beregszászon felvett jegyzőkönyv beszerzését.

Ügyész ellenzi, mert az ügyész ügykezelés körében felvett jegyzőkönyv kiadását az ügyesség megtagadhatja. Magán uton szívesen közli a védővel.

E. ö t v ö s: Az igazságszolgáltatás nagy munkája itt a király nevére folyik, a mi az igazságszolgáltatás mindenhatóságát jelenti, minélfogva az ügyesség a kért jegyzőkönyv kiadását meg nem tagadhatja. Eppen azért e kérelmem tárgyalás nélkül teljesítendő.

Ügyész: E jegyzőkönyv nem vallomást, hanem szolgálati uton tett jelentést foglal magában oly dolgokról is, a melyek ezen ügygel kapcsolatban nincsenek, s a melyekre vonatkozó kérdések feltételeit a törvényszék épp az imént tagadta meg. Az ezen ügyre vonatkozó reszt hiteles másolatban szívesen rendelkezésére bocsátja a törvényszéknek.

A törvényszék a vitás kérdés feletti tanácskozás vegett visszavonul, majd kihirdeti határozatát, mely a védelem kérelmének teljesítését megtagadja, miután más vizsgálat a jelen ügybe nem vonható. A védelem kérdéseit felteheti, ha sulyt helyez rá a jelentésnek magán uton leendő megtekintése után.

A kir. ügyész udvariasan erte ment e jelentésér bivatálába s átadta a védőnek. Mig az ügyész oda járt, az ülés felfüggesztetett.

Szünet után E. ö t v ö s kéri Szomrákytól, igaz-e hogy úgy beszélt el a dolgot Sztokossának, mint a hogy az elbeszélte.

Sz. om r á k y: Eppen úgy, csak azzal a különbséggel, hogy nem az Európában, hanem a Bikában találtakoztak először és pedig nem véletlenül, hanem légyottot adott neki ott.

E. ö t v ö s kéri, hogy igaz-e, miképp Szomráky Weinbergereket vizsgálói fogságba alatt folyton intetetett?

Sz. om r á k y: Igaz, de ő azt kiáltotta rám: „Schweigen“.

Dr. Kardos: Mi csabította ont Szomráky, hogy Sztokossának ily fontos titkot elmondjon?

Sz. om r á k y: Bizalmas viszony keletkezett közöttünk.

Dr. Kardos: Fogolytársai iránt ön nagyon bizalmas volt, Merzának is elmondott mindent?

Sz. om r á k y: El még azt is, hogy ha W. a 3000 frtot meg nem adja, feljeleni W.-t, hadd bűnhődjenek együtt.

Dr. Kardos: Milyen viszony volt ön között es Nagy János vizsgáló biro között? Ridég főnöke volt önnek?

Sz. om r á k y: Valóssággal inkább barátom volt.

Weinberger: Azt, hogy az elvesztett könyvek nem tartalmaztak reá nézve terhelőt beigazolhatja T a k a c s Ferenc es dr. H o i l a n d e r Dezső ügyvédekkel, kiket ezek visszaszerzésére felkért ez elkobzás után, s kiket azok tartalmára nézve informált. Vala-

— Hardek megmondta, hogy nóm vizsátérend fiammal együtt.

Lénárd megrázkódott. Ó most se tudta, való-e, hogy a grófné es fia itt vannak; a szólas meg volt tiltva: es ő felt megszegnai a holtak veitek tilalmát.

Másik reggel a gróf ismét hasonló álmot beszélt el. Ekkor azt suttogta neje: Én megbocsátok aiyadnak édes fiam!

Ó megint látta őket a lámpa homályos fényében eltűnni.

Ezt most csak Lénárdnak beszélt a gróf; s kérde: ő nem látta, itt voltak-e valóban?

— Nem, nem, én nem láttam!

Pedig jól látta mind a két éjjel, de Odón ajkára tette ujját, Sziklay pedig a melékteteremben örökösödött az első, Márkai a másik éjjelen.

Harmadik reggel Márkai magához hivta a gróf, Lénárdot kiküldte, kit a ház is győrtört mar.

Mikor volt ön a b... i teboldyában?

— kérde sebes líheges közben, arca lazban egett.

— Ezeiótt néhány evvel! — felelt Márkai.

— Hogy van ott Amália? — kérde suttogva.

— Nincs ott már méltóságos uram; egy zarda főnökön megszánta es magához vette.

(Folyt. köv.)

mint Kálmán Ferencz, Pap Albert es Schwarz Salamon szomszédjaival, kiknek ezt akkor elmondotta.

Sz. om r á k y: Ez közöttünk előre meg volt beszélve, én mondtam neki azt a tanácsot, hogy majd ezzel védekezze, hogy a könyvek eltüntetése es panaszosok érdekében állott.

E. ö t v ö s: Szalay József volt alügyész beidézését kéri, hogy constatálja legyen, miképp Weinberger a Szomráky integetéséi es bizalmaskodási merényletei ellen rögtön panaszt emelt. Kéri továbbá dr. Ozory István beidézését, a zsaroló-levelek tartalmára vonatkozólag. Kéri annak konstatalását, hogy az elkobási jegyzőkönyv 222, 236 es 287 tételezésai alatti váltók es papirok szintesen eltűntek.

Dr. Kardos a Szalay beidézését ellenzi, mert azoz körülményt, a mire vonatkozólag kihallgatása kéretik, Szomráky beismerte.

Ügyész: Az nem tartozik a 2-od rendű vádlott védőjére, hogy miképp akar az 1-ó r. vádlott védője védenze javára bizonyítani. A maga részéről Szalay beidézését feleslegesnek tartja. A többi ellen nincs kifogása.

E. ö t v ö s: az általa ugyan nem helyeselt, de érvényben levő gyakorlatnál fogva kéri Sztokossa megesketését s kéri Szalaynak legalább nyilatkozatra leendő felszólítását.

A törvényszék Szalay es Ozory megidezését szükségesnek nem tartja, sem az előbbi nyilatkozattelekre fel nem szólítja, miután az igazolni kívánt körülmények amugy is igazolva vannak.

Sztokossa megesketését azonban elrendeli es foganatosítja.

Rozemberg Adolfa „Frohner“ szálló bérője előadja, hogy egy este 10 órakor egy fiatal ember, kit most Szomrákyban felősmér, Weinberger után tudakozódott, s aztán ez neki az ajtó kinyitotta s bent volt egy negyed óráig, a mikor W. tanut behívta s azt mondta, hogy „ez az ember tölem pénzt akar zsarolni, kerem utasítsa el“. Erre én felkértem Szomrákyt, hogy távozzék. A ki nyugodtan távozott. Mig bent volt Sz. semmi élelnebb szóvalást nem hallott, a mi pedig t a l a n kihallatszott volna.

Weinberger: Hát másnap?

T a n u: Azt se tudom, de a pinczérem elbeszélte nekem, hogy másnap reggel Szomráky megnit ott járt s Weinberger megnit kiutasított.

Gotlieb Lajos tanu előadja, hogy W. földszint a 16-ik v. 7. számú szobában volt szállva, hol egy este, már mikor le volt vetkezte, Sz. oda jött s aztán bement, egy kis ideig ott volt, aztán Weinberger gazdájával kiutasította. Másnap reggel pedig Sz. megnit ott járt s tanu „rendőr, rendőr!“ kiáltásokat hallott, mire Weinberger ki jött s tanuvál Sz.-t kiutasította.

Sz. tagadja, hogy az esti kiutasítás alkalmával Gotlieb jelen lett volna.

T a n u: A szaleliban vacsoráltam.

E. ö t v ö s: Constatálnunk, hogy Rosenbergs vizsgálói vallomásából, hogy Gotlieb csakugyan jelen volt. Megtörténik.

Dr. Kardos: Mi indította ont Weinberger arra, hogy Szomráky ellen pinczért, rendőrt, hetest hívjon?

Weinberger: Kerem ügyvéd ur, ne izélgessen mindig. Én rá rivaltam, hogy takarodjak, nem ment, hát mást hívtam.

Dr. Kardos constatálni akarja, hogy W. levetkezte, egy negyed óráig betett ajtó mögött beszélgetett Szomrákyval.

Rosenberg t a n u: Perczekig, nem emlékszem az időre, nagyon rövid ideig volt bent Szomráky.

Weinberger szemébe mondja Sz.-nak, hogy a kidobás színelésére vonatkozó összebeszélés nem igaz. Ez megmarad előadása mellett.

Dr. Kardos: Kéri, miért nem jelentette fel mindjárt Szomrákyt, ha egyszer zsarolt, es ki is dobatta?

E. ö t v ö s tiltakozik e kérdés ellen, mert oly tényre vonatkozik, a mi nem igaz.

Elnök k a kérdést nem engedé feltenni, minthogy constataltatt már d. e, hogy W. nyomban kihallgatásakor panaszkodott a zsarolás miatt.

Kormos Mihály kávé, kinél 1886-ban Szomráky Hof Alberttel es Hof Lajossal mulatozott, mar nem igen emlékszik a tényállásra. Hivatkozik vizsgálati vallomásra. E szerint ittak ott asszu borosat, muzsikáltattak magokat, Szomráky fizetett mindent, látott nála egy csomo 5-ös bankjegyet. Nagyban azouba nem igen kölkekezett. A cigányoknak egyszer 1 frtot, másszor 1 frt 60 krt adott. Kiszabadulása után nem kölkekezett egyáltalán, nona megfordult ott elegszer.

E. ö t v ö s: Gyakran volt ily mulatozás?

T a n u: Minei ritkábban.

K r a u s z Dezső, az Európa akkori bérője, csak arra emlékszik, hogy egy vasárnap es Hof Albert társaságában két ueg tokajit asszu fizetett. Másszor a cigányokkal buzatta, hogy kifizette a readeéseket, nem tudja mar, azt tudta, hogy jó családból való, hogy nanzról pénzt kap, ezért nem volt előtte feltűnő a kölkekezés.

Hof Albert 2 vagy 3 izben mulatott együtt Szomrákyval. Kormosnál ő is rendelt es azt ő fizette, nem Sz. Az asszu bort Sz. rendelte valószínűleg, de biztosan nem tudja. — Kormoshoz a nagyérdől mentek.

Elnök: Sok pénzt látott Sz.-nál?

Tanu: 5 vagy 6 db öt forintot. Dr. Kardos: Ki költött többet, tanu-e, vagy Sz.?

Tanu: Azt bizony nem tudom megmondani. De nekem feltűnt, hogy pénzt látam Szomrákinál, minthogy azelőtt soha sem volt pénze.

Májha Sándor hivatalosolja előadja, hogy Nagy János vizsgálóbíró szobájának két kulcsa volt, s az egyik néha Sz.-nál is állott, ki azt mondta, hogy sok a dolog s a hivatalos órán túl is dolgozni akar.

Elnök: Mikor a bűnlejek elveszték, látott e nagyobb összeget Sz.-nál?

Tanu: egyszer 40 frtot, a mikor azt mondta Sz., hogy 80 frtot kapott hazulról, de 40-et már elfizetett s engem meg kért, hogy ne mondjam meg Nagy János urnak, mert annak tartozik 10 frttal, a mit most nem akar megadni, csak abból a pénzből, a mit majd kapni fog.

Elnök: Mulatozásairól tud-e valamit? Tanu: Nem. Csak egyszer egy hétfőn mondta, hogy mulatni szeretne, de pénze nincs s eladásra kínálta kis gyűrűt.

Ügyész: A Nagy János vizsg. bíró szobáját kiszokta bezárni?

Tanu: Maga a bíró ur s a kulcs ejnek idején mindig zárolt volt.

Zelleri András tanu előadja: 1886 tavaszán Krausz kuglójában ösmerkedett meg Szomrákival, azután volt nála kétszer, a mikor 6 frtot adott neki kölcsön.

Neumann Mandel zsidóbarusnak egy ízben 15 frt ara viselt ruhát adott el Szomráki.

Müller Sándor volt divatúru kereskedő 1886-ban hiteltben adott el Sz.-nak egyes arukat s egy alkalommal 2 frt egy kis gyűrűt vett tőle.

Rosenberg Simon pinczér, a költekezésre nem tud egyebet mondani, minthogy egy alkalommal 2 üveg aszszu bort ittak meg Hofekál közösen.

Sonnenwirth Mórcaz piaczér előadja hogy egy májusi delután Weinberger az Európa kávéháza bejőve egy fiatal ember után tudakozódott. — E fiatal ember Szomráky volt; — külön szobát kertet a másik pinczértől. Bementek a kártya szobába. Feltűnt nekem, hogy ez a díjok mit keres a kártya szobában. Elment a piszoirba, a honnan a kulcslyukon át látta, hogy W. nagyobb összegű pénzt adott Szomrákynak.

Ügyész: Meg mer esküdni, hogy a mit látott az pénz volt?

Tanu: Meg.

Eötvös: A kulcslyukon át jól látott mindent? Milyen távolság volt a kulcslyuk és azon hely közt, a hol vadlottak állottak?

Tanu: Világosan jól láttam, mert a szobában egészen világos volt. A távolság mintegy 2 meter volt.

Eötvös: Kéri-e távolság constatacióját. Tanu: Kéri, hogy milyea forma kulcslyuk volt az a melyea átneztet?

Tanu: azt mondja, olyan forma, mint a tárgyalási terem egyik ajtaja.

Dr. Kardos: Azt mondja tanu, hogy kíváncsi volt, miért volt kíváncsi?

Tanu: Hat feltűnt az, hogy mifele öszeköttetése lehet Szomrákival Weinbergerrel?

Eötvös: Hát ösmerte ön Weinbertert azelőtt?

Tanu: Nem.

Eötvös: Szokott ön máskor is leskelődni a vendégek után.

Tanu: Erre a kérdésre nem tartozom felelni.

Tanu szembesítettéven Weinbergerrel, az tagadja a vallomás való voltát, melyeket azonban tanu a szembesítés után is fenntart.

Schlesinger Dávid pinczértől kérte Weinberger a külön szobát.

Elnök: Hányszor volt ott az a fiatal ember a kire W. várt?

Tanu: Nem tudom.

Elnök: Felismerne most azt a fiatal embert?

Tanu: Nem.

Elnök: Rendelt valamit az a fiatal ember?

Tanu: Egy fekete kávét, a mit kifezetett s aztán távozott.

Ügyész: Sonnenwirth nem beszélt el önnek, hogy mit látott a kulcslyukon?

Tanu: Nem nekem soha egy szót sem.

Konrad bíró: Hát mikor a vizsgálat már megindult, akkor sem szólt önnek a kulcslyukon látottakról?

Tanu: Nem.

Dr. Kardos: Adott önnek a külön szobáért Sz. valamit?

Tanu: Nem, akkor nem is reflektáltam rá. Most azonban sajnálom, hogy úgy díjtalanul ment a dolog.

Weinberger: tagadja, hogy ő rendelte volna a külön szobát.

Eötvös: Vette észre, hogy Sonnenwirth máskor is leskelődött?

Tanu: Nem vettem észre soha.

Ij. Banky István: Nála Sz. néha szalonnát vett reggelire. Egyszer egy frtot kért tőle kölcsön a katona könyvére. Ezt megfizette. Azután egyszer 4, másszor 3—3 frtot kért és kapott. A 10 frtről aztán kötelezvényt is adott.

Dr. Kardos: Kívánja a 10 frt megterítését?

Tanu: Bizoay kívánom, még pedig kamatostul!

Ezután a kihallgatott összes tanuk meghittetvéta, a tárgyalás folytatása esti 6 1/4 órskor másnapra halasztatott.

(Második nap délelőtt.)

Eötvös a kir. ügyészhez felhívást kéri arra nevére, hogy az 1886. július vege vagy augusztus vege ott felvett jegyzőkönyvet, mely szerint Weinberger Szomráky intetgetési ellen panaszkodott — a kir. törvéyszéknek rendelkezésére bocsássa.

A kérdés feletti tanácskozás után a törvéyszék, azon ténynek beigazolását hogy panaszkodott-e W. Szomráky insulterai miatt vagy nem, annak bizonyítására, hogy Weinberger részes-e a bűnlejek ellopásában vagy nem, semmi fontossággal bírónak nem tartja, a védő kérelmét mellőzi.

A tanuhallgatás folytatattván, Csánády Ede volt törvéyszéki díjoknak a vizsgálóbíró elmondta, hogy feltérte valaki a fiókját s onnan ellopottak a W.-féle könyveket.

Elnök: Beszelje el az ő és a v. b. között elő állott feszült viszony keletkezéséből.

Tanu: A földesi nyomozás 5-ik napján baza kérezkedtem, a miért máskok előtt megpirongattam. En aztán az elnököt felmentésemet kertem, a mi bekövetkezvén, helyemre Szomráky ment.

Elnök: Mig a vizsgálóbíró mellett volt, fordult e meg a hivatali szobában Weinberger vagy az atya?

Tanu: Nem emlékszem rá, csak a kihallgatásukra.

Elnök: Tud-e arról valamit, hogy Szomráky a W. ügyéről jegyzékeket csinált?

Tanu: meg lehet, de én már erre nem emlékszem.

Ujhelyi bíró: a földesi elkobzási jegyzőkönyv felvételkor kik voltak jelen.

Tanu: A vizsgálóbíró, én, a csendőrs vezető, Dr. Sik János, vadlott és Perchy Marton, ki tavolabbi volt a szobában.

Ujhelyi bíró: A könyvek beltartalma mára emlékszik-e?

Tanu: Nézegettük, benne voltak a kölcsönösszegek, irataik, a kamataik, melyek öszegere azonban nem emlékszem, a vizsgálóbíró a könyveket súlyos bizonyítékoknak jelezte, s magas kamatokról beszélt.

Schon Sandor törvéyszéki díjok, az Európa kávéházban volt azon vasárnap delután, mikor Sz. oda jött s kérdezte tőle, miért nem megy az erdőre, mire ez azt felelte: „még nincs mi búim”. Hogy aztán kiveit találkoztott ott, nem tudom, mert en mikor kávémat megittam, elmentem.

Neumann Lajos, Neumann Mandel ócska-arus fia, emlékszik rá, hogy öszeszen 15—18 frt ara ócska ruhát és ágycenut vásárolt Szomrákytól.

Zech József vendéglős előadja, hogy Sz. nála kosztolt 1886. apríl és május havában, mely idő alatt nem igen látott tőle egy krt sem. Ket hónapig ebédelt nálam s 18 vascsorát is evett. Egy alkalommal egy 11 óra tájban d. e. egy váltóval jött hozzám valaim 15—20 frtos öszegre a áira ara kerven engem, a mit azonban nem tettem meg. Azt mondta, hogy valaim hivatalos pénzsel nem számolt be, arra kell neki. Kesőbb aztán kérdeztem tőle, hogy kapott-e máshol pénzt, mire azt felelte: „tudtam magamon máskép segíteni”. Nekem 33 frt 50 krral maradt ados, melyet abból a pénzből igért lefizetni, a mit atyjától fog kapni.

Römer Simonnál Sz. 1886-ban egy 20 frtos öltönyt vett, melyre 10 frtot fizetett, a másik felelő kötelezvényt adott 1886 apríl 30-an s annak kifeizetését majusra ígerte, de meg most is adja vele.

Hof Lajos kereskedő tagadja, hogy Sz. őt Weinbergerhez intezőndő levelet írására felkérte volna, melybe az a figyelmeztetés lett volna, hogy baj van, semmissélen meg bizonyos iratokat.

Szomráky emlékezeti a tanut, hogy egy reggel lakásán történt a dolog.

Tanu nem tud róla semmit, hogy valaha Sz. lakásán lett volna.

Sorger József ügyvéd képviselte volt Weinbertert e bűnlejek. Csodaalkozik, hogy eppen reá hivatkozott a védelem, mikor Dr. Kardos Samu ügyvéd ur is egyik tanácsadója volt Weinbergernek.

Dr. Kardos tagadja ez utóbbi állitást.

Sorger: Meglehet, hogy mikor kereste W. éppen illaván volt, mint Mórcaz József generalis meghatalmazottja. A vallomás tétel alul az ügyvedi rts. 49. § alapján kéri magát felmenteni.

Dr. Kardos kéri Sorget a vallomás tételre kötelezni, minthogy saját fele hivatkozott rá.

Sorger: Legyen róla collega ur meggyőződve, hogy semmi terheltől nem tudnek Weinbergerre mondani.

Dr. Kardos: Meg vagyok róla győződve, hogy nem szivesen mondana terheltől, de szerencsére nem ülök a vadlított padján, hanem mint védő vagyok itt.

A tsvék rövid tanácskozás után az ügyvedi r. felhívott szakasza alapján kimondja, hogy Sorger ügyvéd vallomást tenni nem köteles.

Fleishmann Mór nagykereskedő nem ösméri Szomrákyt, Weinberger nála Sz. részére penzt sohasem helyezett el s nála Sz. ez iránt nem is tudakozódott.

Szomráky: Éa czégtársával Erber ural beszéltem.

Weinberger Lajos nagykereskedő,

nem tud arról semmit, hogy üzletében Sz. 1886-ban 50 cseket váltott volna.

Móricz Bertalan szabónál 1886 szept. első napjaiban Sz. egy öltönyt ruhát rendelt 34 frttal, melyre előleget kért tőle, de nem kapott, azt mondta, majd ha kész lesz, mert nagyobb összeget fog kapni nemsokára. Pár nap alatt kész volt a ruha s készpénzben ki fizette az árát, melyet tárczájából vett ki, hol még több pénze is volt, menayi nem tudja.

Erber Vilmos nagykereskedő előadja, hogy Szomráky bemutatta magát nála az üzletben azelőtt 2 vagy 3 évvel s kérdezte tőle, hogy W. nem hagyott e néki valamit. Másodszor is volt ott, amikor felkérte, hogy ne jöjjen többet hozzá, mert W. re semmiféle öszeköttetésben nincs. Szomrákyt nem ösméri fel.

Dr. Kardos: kéri, hogy Weinberger Mihlyval volt e üzleti öszeköttetésben.

Tanu: Nem, atya részére tett néha megredelést vagy fizetést teljesített.

Dr. Kardos: Constatalni kéri, hogy Erben és Fleischmann czég W. M. edes atyjával állandóan üzleti öszeköttetésben állott.

Eötvös: Ellenben W. M. lyal, semmi öszeköttetésben. Ez az egész s igaz s a g.

Ezután néhány meg nem jelent tanu vallomása és Szomrákynak Weinbergerhez, es máskoz, ezek közt szeretőjéhez irt levelei kerülnek felolvasás alá. Erről s az ezután igen figyelemreméltó dolgokrol azonban már csak holnap számolhatunk be olvasóinknak.

HELYI HIREK.

* Realiskolánk. A „Pesti Napló“-ban olvasunk a következő sorokat: „A debreczeni realiskola érdekében ismét történt egy lépés, a mely hivata volna segíteni e nehezen fejlődő iskola bajain. Az iskolát tudvalevőleg a város alapította, de őt osztálynál tovább fejleszteni nem tudta vagy hajlandó nem volt; sőt a c-onkán maradt intezet főlszereléséről és elhelyezéséről sincs úgy gondoskodva, mint a nagy magyar városok méltó volna. S több más ok mellett valószínűleg jörése van ennek is abban, hogy még a debreczeni gimnázium nem győzi befozati az ózóáló növendékeket, — addig a realiskola mostoha gyermek a közönség szemében is. Így ennek az intézetnek valóban nincs czéje. Beálltak ezt már régea s föl is merült nem egy törekvés a realiskola kiegecsztésére. Emlékeztetünk még arra a tervre is, hogy az általán helyezze át Debreczenbe a nagykalói főrealiskolát. Mint értesülünk, most ehhez hasonló kezdemény történt a deb. realiskola államosítása s kiegecsztése, függetlenül a nagykalói iskola sorától. — A miniszteriumban megvan e terv keresztávitelere a hajlandóság, sőt már föl is tette lelt meg szabta. — Most tehát ismét Debreczen városán a sor, hogy bizonyítsa be tettei is, ha csakugyan komolyan onajt-e gazdagodni egy olyan hathatós új kulturális intézménnyel, a melyet egy rodera főre iskola képviselhet.”

* ügyvedek a törvényhatósági bizottságban. A közgazdasági és statisztikai evkönyv kimutatása szerint az ügyvedek a megyei bizottságoknak 6.03%, — 25% — t teszik; Budapestén a százelek arány 14.25%, a többi városokban 10.75. Szám szerint a megyei bizottságokban van öszesen 1389 ügyvéd, Budapestén 57, a többi 24 th. városban 315: öszesen 1761. E szerint az öszes magyar ügyvedeknek körülbelül 40% a van a törvényhatósági bizottságokban. Meggyejezendő, hogy 1020 ügyvéd mint virilista vesz részt a bizottságban, 741 mint választott tag.

* Esküvő. Szabó József kir. tsvéki vizsgálóbíró szombatön esküdött örök háseget Szögyény Roza kisasszonynak, néhai Szögyény István volt deb. kir. tsvéki elnök szép és kedves leányának. Aldás és boldogság kísérje az ifju par frigyét!

* Dalestely. A kereskedő ifjak daleylete sikerült dalestelyt tartott szombatön este a Margit-fürdő disztermeben. A nagyszámu közönség a kereskedő ifjak által előadott dalokat többszor megtapsolta és megújrazta.

Végül Rác Károly kitűnő zeneje mellett tánczra perdült a fiatalág s meg sem állott kivilágos kivirradtg.

* Halálozás. Hitesí Leo debreczeni születésű 20 éves ifju, Hitesí karmester fia, hosszas szorvedés után meghalt. Temetése tegnapi delután ment végbe al álanos részvét mellett, mivel az elhunyt ifju barátai és ismerősei igen szerettek öszinte jellemeert. Nyugodjék békevel!

* A deb. jötekonny nögyielyt f. hó 10-en d. u. 1/2 4 órakor a varoshaza nagy tanács-termebe választmányi gyűlést. — f. hó 11-en d. u. 1/2 4 órakor pedig ugyanott közgyűlést tart. A közgyűlés tárgya: elnöki jelentés az egyiet humanus és szellemi állapotáról, — továbbá penztaraeki jelentés az egyiet anyagi állapotáról.

* Lövészet. 1890. május 4-én tartott lövészet eredménye; díjat nyertek: legjobb mély lövészel Kovács Gyula 1 drb 2 frtos tallert, legjobb korívessel dr. Bruttmann 1 drb 1 frtos tallert.

* Hivatalos helyiség változtatás. Hajduvármegye kir. tanfelügyelője lakását és hivatalos helyiségét Nagy Péterfia-utca. 842 sz. a. házról, Var-utca 353. sz. a. Révész Bálint ev. ref. puspók ur házához helyezte át.

Műzsak.

— A Kisfaludy társaság szerdán delután tartotta rendes havi ülését Gyulai Pal elnöklete alatt. Beöthy Zsolt titkár bejelentette, hogy Bagi Imre Kengyelről 106 forinttal a társaság alapító tagjai közé lépett.

Majd Dalmady Gyöző három költemény olvasott föl „Földi élet”, „Holt anya holt gyermekehez” és „Utolsó kívánság” czimmel. P. Thewrewk Emil egy részletet olvasott föl Csiky Gergelynek pályanyertes fordításából, a „Kyklops” czimű szatírájából. Végül Váradai Antal olvasott föl egy költői levelet művészi pályára készülő tanítványához. Az eszmegazdag s költői lendülettel irt művet zajoson megeljejezték.

Közgazdaság.

Gabnaárak. (Budapest terménytözsde május 4.) Buza tavaszra — pénz, — áru buza öszre 7.47 pénz, 7.49 áru, — május—júniusra 8.35 pénz, 8.37 áru. Tengeri 1890. máj.—jun. 4.73 pénz, 4.75 áru, jul.—aug. 4.92 pénz, 4.93 áru. — Zab tavaszra 8.45 pénz, 8.50 áru, öszre 5.82 pénz, 5.84 áru. Kápostarepcze augusztus—szeptemberre 12% pénz, 12. %/áru.

SZERKESZTŐI POSTA.

„Kis madárka”. Fölsíllan benne a tehetség nyoma, szerzejében bizonyára van is költői hangulat, de fermai kerekdedséggel és az érzelmek szabatos kifejezésével nem rendelkezik. Rímei is nagyon gyengék. — a s u g á r é s l e á n y példán még aszsonancznak se válik be. Szorjanczok önképés mellett azonban idővel csinos verseket írhat.

„Egy előfizető”-nek, helyben. A mint a névtelenül beküldött közleményeket figyelembe nem vesszük, egy névtelen közleményekre se válaszolhatunk. Sziveskedjék magát megnevezni: akkor megkapja a választ, — még pedig körülbelül ugyanazt, melyet — talán éppen önműk — adott szombatön a „Deb. Ellenlő”. Különböz kétkedünk abban, hogy ön csakugyan „előfizető” lenne; a ki pedig nem előfizető annak nem illik a szerkesztőséget kérdőre vonni!

Főszerkesztő: Szinay Gyula. Felelős szerkesztő: Kósa Barna. Főmunkatárs: Dr. Bakonyi Samu. Kiadó: Kutasi Imre.

SZABÓ LAJOS FIAI czégnél nagyválasztékban kaphatók:

Női ruha Zephirek, Legújabb francia batistok, A hirneves cosmanósi gyárból: jó mosó

Cretonok, Indish-Foulard, Ladies Mouslin és Atlas Satin.

Nagy raktár: Jutte gyapju hollandi, Tapestry és Brüssler FUTÓ SZÖNYEGEK, Ablakfüggönyök, ÁGY- és ASZTALTERITÖKBEN.

Dr. BORBÉLY IMRE fogorvos med. universalis. Lákik Piacz-utca 1711. Rendel: d. e. 9—12-ig d. u. 3—5-ig Előírása után készült fogporra, szájvize, fogkefére kapható helyben az öszses gyógyszerárakban, Szentkirályi és Kalenja diszmű, Beke László női-dívat üzletében. Főraktár Muraközy: gyógyszerár.

MATTONI ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE gyógyhely Budapestén (Budán). Idény május 1-től szeptember 30-ig. Kiváló gyógyhatással bír:

női bajokban és alhasi bántalmakban. Rendes orvos dr. BRUCK I. (rigádó-tér 1. sz.) Egészseges felvétel, jutányos lakások, jó vendéglő Pontos közlekedés a társaskocsikon, reggeli 5 óratól kezdve.

Állomási hely: Ferencz József-tér, a régi Lloyd-épület közelében. Mattoni Henrik, tulajdonos.

Nyílt levél az igen tisztelt közönséghez!

Az eddig ismert mohai ásványvizeknek hazánkban számos barátja és jóakarója van, de van ellenfele is. Ez utóbbiak táborába — sajnos — nem jogosultak az azt hangzókat: „Jó ásványvíz, de nem mindig tiszta.”
E téren immár nagy előrehaladás történt!
Legyen szabad a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy létezik most Mohán egy újabb forrás, a mely a leg- szigorúbb követelményeknek teljes mérvben megfelel, a mely rövid idő alatt széles e hazában oly közkezdveltségre tett szert, hogy a mohai ásványvizek fogyasztói immár tömegesen ezen mohai forrásból fedezik szükségleteiket.
E gyógyforrás neve

„STEFANIA”

fiatal, dúserejű gyógyforrás, a mely hivatva van valamennyi hazai ásványvizeink között a vezérszerepet viselni és a mely iránt — első eset csak hazánkban — a külföldi fogyasztási piacok is nagyban érdeklődnek.
E forrás vize nem lesz zivattnyuzva, (a mi köztudomásúlag az ásványvizek minőségére és tisztaságára a legká- rosabb befolyással van), hanem önerőből emelkedik felszínre a föld mélyéből és minden gépezet mellőzésével lesz üvegekbe fejtve. Ezen egy kiváló szakember által létesített felette költséges berendezés eredménye az, hogy a mohai Stefania forrás vize kristálytiszta és az üvegekben is teljességgel nyújtja mindazon az egészségre nevező oly fontos ásványoldatokat, a melyekkel a forrásnál bír.

A czélszerű berendezés és kezelés tekintetében szakférfiak véleményezése szerint a mohai Stefania forrás ha- zánkban egyedül áll.

A milyen kitiűn ezen forrás vize mint hűsítő ital (tisztán vagy borral keverve) ép olyan megbecsülhetlen gyógy- szer a légzési-, emésztési- és vizelő szervek hurutos bántalmainál, vese-, köszvénybajoknál, a gyermekek görvoly- és angol kórjánál stb. stb.

Forrásunkat a nagyérdemű közönség pártfogásába ajánlva, kérjük minden alkalommal saját érdekében határozottan

mohai „STEFANIA” vizet

kérni, nehogy más mohai viz szolgáltassék ki.

Kiváló tisztelettel

A mohai „Stefania” forrás igazgatósága.

Debreczenben kapható KACZ LAJOS borkereskedő urnál.

Egyedüli fürdő,

mely biztosan gyógyítja a csontszűt, az összezsugorodott tagokat, minden nemét a köszvényes, csúzos bántalmak- és bármiféle bőrbajok- kat; továbbá görvolykór, sápkór, máj-, lép-, vese-, belső daganatok s egyéb női bajokra legkitűnőbb a jól berendezett

KONYARI SÓSTÓ-FÜRDŐ

(Biharmegyében.)

Megnyittatik Május hó 1-én.

Megkeresésekre körülményes felvilágosítással, a gyógyviznek vegyelemzési kimutatásával kívánatra szolgál: u. p. Hosszu Pályi, — Sóstó-Fürdő.

Fáy Sándor

tulajdonos.

Dániel András jó hírnevű vendéglős igen ju- tányos ár mellett szolgáltat jóízű ételeket és italokat.

Az erdő-bényei gyógyfürdő,

melynek rendkívüli gyógyerejű vize általánosan ismeretes, 1890. május hó 1-én megnyittatik s az idény, mint rendszeren, késő őszig tart. Vasgálicz- timsós tartalmu, igen erős vize biztos gyógy- és enyhítő szer zsongító és erősítő hatásánál fogva mindennemű görvolykóros, csúzos és köszvé- nyes bántalmaknál, valamint női betegségekben és bőrbajoknál. Üde levegő, szelid éghajlat, tüdőbetegek menhelye. Vasúti állomás: Liszka- Tolcsva, a magy. északkeleti vasutvonalon, hol kocsi mindig mindig kaphatók. Fürdő-orvosul Dr. Tóth Elek van megnyerve. Állandó zenekarról gondoskodva van.

Ételek és italok a legjobb minőségben, olcsó árakon Szobákat czélszerű előre megrendelni. A betegek kényelméről minden tekintet- ben gondoskodik és minden megkeresésre készséggel válaszol, vala- mint kívánatra nyomtatott fürdőleírást küld

Schwinger Sándor,

fürdő bérlo.

székrekedéseket

a legtöbb betegségeknek e biztos forrását olvasni és czukrozott alakja miatt még gyermekek is szívesen veszik. — Ezen labdacok dr. Pitha udvari tanácsostól igen megtisztelő bizonyítvánnyal lettek kitértve.

Egy 15 labdacot tartalmazó doboz 15 kr. Egy heuger. (8 doboz 120 labdac) ára csak 1 frt. o. e.

OVAS!

Minden doboz, a melyen e czég: gyógyszerár „zum heiligen Leopold” nem áll és a hátsó oldalán védjegyünket nem hordja, egy hamisítvány, melynek megvételel a közönség óvatik. Igen kell figyelni, hogy ne rossz, s nem semmi eredményt fel nem mutatható, de épenséggel ártalmas készítményt kapjanak. Határozottan Neustein-féle Erzsébet labdacokat kell kérni és ezek a bori- tékon és használati utasításon az itt látható aláírással el látni. — Főraktár Bécsben: Apotheke „zum heiligen Le- opold” des Neustein Ph., Belváros, Ecke der Pflaunen und Spiegeigasse. Rak- tár, Debreczenben Kothschnek V. Emil és Tóth Béla (előbb Gölti Nándor) gyógy- szertárában.

Minden hasonló készítmé- nyekkel szemben előnyben kell reszesíteni ezen labdacokat, melyek mentesek minden ártal- mas anyagtól, a legnagyobb eredményei használatnak az altesti szervek betegségeinél, könnyen hashajtók és vertisz- titók; egy gyógyszer sem ked- vezőbb és a mellett egészen ártatlanabb

Dr. Brukner Ernő

műtősebész (operator)

az összes orvostudományok tudora,

lakik május 1-től

Nagy-csapó-utca, 321. szám alatt, (Knoll-féle ház).

A LEGJOBB
brünni szöveteket
gyári árakon szállítja a posztó gyári-raktár
SIEGEL-IMHOF
Brünnen.
Egy elegáns tavaszi vagy nyári
férfi öltönyre
elegendő 6.10 mtr. végében, azaz 4 bécsi röl, 1
víg ára:
4 frt 80 kr közönséges,
7 frt 75 kr finom,
10 frt 50 kr finomabb,
12 frt 40 kr legfinomabb
valódi gyapjúból.
Továbbá kaphatók legnagyobb választékban,
selyemmel szövött kammarkok, felöltő szö-
vetek, loden vadászok és turisták számára,
peruvinné és tosking szalon öltönyökre, sza-
baly szerinti posztók hivatalnokoknak, mosha-
tó czérmaszövetek férfiak és gyermekek szá-
mára, valódi piqui-mellény-szövetek stb. stb.
Jó árúért és pontos szállításért kezeske-
dünk. Mintak ingyen és bérmentve.

Üzlet-áthelyezés.

Van szerencsém a t. közönség tudomására juttatni, misze- rint az eddig főpiacz, gróf Dégenfeld, jelenleg Tisza-ház alatti,

férfi-, női- és gyermek

labbeli üzletemet

czegléd-utczára (pénzügyigazgatósági épület, Kar- dos László ur üzletével szemben) helyeztem át; kérve a t. közönséget, hogy eddigi pártfogásával és megbízásával ezen új helyiségemben is szerencsétessen.

Debreczen, 1890. April hó.

Tiszt-llettel

TÓTH FERENCZ.

Mödlingi

czipőgyár.

Legolesőbb bevásárlási forrás!
Legnagyobb választék mindennemű

CZIPŐ ÁRUKBAN

nők, férfiak és gyermekek részére.

A legdivatosabb alakban, legjobb anyag és legolesőbb árak.

A gyári árak gyártmányunknál, tudvalevőleg be vannak véve.

Raktáram: N.-Várad utca 2130. sz. Miskolczy-féle ház a megyeház mellett.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

Az új-fehértői közbirtokosság kö- zös tulajdonát képező és eddig italmé- rési czélra szolgált ugynevezett „Czif- ra” és „Zöldág” kocsma épületek a hozzá tartozó beltelkekkel — előbbi 4000 frt — utóbbi 1200 frt becsértékben — azonban az utóajánlati jog fentartása mel- lett a f. 1890. évi május hó 29-ik nap- ján d. e. 9 órakor Uj-Fehértón a „Ca- sino” termében nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el- adatni fognak, — mire a venni szándé- kozók ezennel meghivatnak.

Az árverési feltételek az árverés napjái is alant irt birtokossági felügye- lőnél megtekinthetők.

Uj-Fehértó, 1890. április 24.

Csajkos Gyula
földesuri felügyelő.

Előjegyzetnek

legdivatosabb és legújabb

himzési minták

u. m. asztalfutók, tablették, ágyhuzatok, táczakendők, törülközők, virágcsokrok, stb. továbbá legújabb monogramok, guirlandok, kisbél és nagyobb czakkok. Mindezen megnevezett minták leg- pontosabban és legjuttányosabban eszkö- zöltetnek.

Fischer Jakob

optikus üzletében, főtér.

Valódi

GYÓGY MALAGA-SECT

a cs. és kir. borvegyelőző hivatal próbája után

Klosterneuburgban,
igen jó, valódi malaga,
mint kiváló erősítő szer gyöngéknök betegeknek, vér- szegényeknek, gyermekeknek, vérszegénység és gyomor- bajok ellen kitűnő sikerrel.

1/2 és 1/4 eredeti palackokban és törényszékileg jegy- zett védjegy alatt

SPANYOL BORNAGYKERESKEDÉS

VIÑADOR

BÉCS HAMBURG
eredeti árak: frt 2.50 és frt 1.30 gyógymalaga 1/2
palack 2 frt — 1/4 palack frt 1.10 továbbá különféle
finom külföldi borok eredeti palackokban és árakban,
valamint poharanként kaphatók Debreczenben Posszert
János ur borkereskedésében és Varga Lajos fűszer- kereskedésében.

A „Vinador” jegyre pontos figyelem kérietik.

Minden dohányüzletében és diszkrét üzletben.

A legjobb szivarok a papir

a valódi

LE HOUBLON

CAWLEY és HENRY-TÓL

PARISBAN

1890. MI PÁRSI VILÁGKIÁLLITÁS EZÜST-ÉREM.

Főraktár: KANITZ OTTÓ és társai DEBRECZEN.